

prawnego. Program stanowi realizację zapowiedzi wskazanej w exposé Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska.

Program wprowadza do systemu prawnego trzy świadczenia wspierające rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowywaniu dziecka: „aktywni rodzice w pracy”, „aktywnie w żłobku” oraz „aktywnie w domu”. Wnioski o nowe świadczenia będzie można składać do ZUS od 1 października 2024 r.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” jest kierowane do aktywnych zawodowo rodziców dziecka w wieku między 12 a 35. miesiącem życia. W ustawie zdefiniowano aktywność zawodową, której poziom/rodzaj uprawnia do otrzymywania świadczenia w wysokości 1500 zł miesięcznie przez okres 24 miesięcy od 12 do 35 miesiąca życia dziecka. Od rodziców będzie zależało na co przeznaczą te środki – będą mogli np. sfinansować z nich opiekę sprawowaną przez babcię (w tym emerytkę) na podstawie umowy uaktywniającej (to jest umowy zawieranej z nią). W przypadku wykorzystania przez rodziców umowy uaktywniającej, składki ZUS od tej umowy będą dodatkowo finansowane, co umożliwi dokonywanie corocznej waloryzacji wysokości emerytury. Jest to szczególnie istotne dla osób w wieku emerytalnym.

Zamiast funkcjonującego dotychczas dofinansowania w maksymalnej wysokości 400 zł do opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, wprowadzone zostało świadczenie „aktywnie w żłobku”, którego wysokość wynosi do 1 500 zł, nie przekraczając jednak wysokości opłaty, jaką rodzic ponosi za pobyt dziecka w instytucji opieki. Ustawa wprowadza także górną granicę opłat żłobkowych, której przekroczenie wyklucza daną instytucję z procesu przyznawania świadczenia, w celu uniknięcia znaczącego wzrostu opłat powiązanych z wprowadzeniem świadczenia.

Świadczenie „aktywnie w domu” stanowi wsparcie dla rodziców małych dzieci, którzy nie są uprawnieni lub z własnej woli nie decydują się na skorzystanie z dwóch wyżej opisanych świadczeń. W szczególności dotyczy to sytuacji, gdy rodzice pozostają nieaktywni zawodowo i nie mogą uzyskać prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub ich dziecko nie uczęszcza do instytucji opieki i nie mogą pobierać świadczenia „aktywnie w żłobku”. Świadczenie „aktywnie w domu” przysługuje na analogicznych zasadach, co dotychczas funkcjonujący rodzinny kapitał opiekuńczy, z tą różnicą, że można je uzyskać na każde, w tym na pierwsze i jedyne dziecko w wieku od 12. do 35. miesiąca życia oraz będzie przysługiwało wyłącznie w wysokości 500 zł miesięcznie przez 24 miesiące (nie ma możliwości pobierania świadczenia w wysokości 1000 zł przez 12 miesięcy, jak w przypadku rodzinnego kapitału opiekuńczego).

Rodzic ma możliwość, nawet wielokrotnej, zmiany jednego z pobieranych świadczeń na inne, z tym zastrzeżeniem, że na to samo dziecko, za dany miesiąc, można pobierać tylko jedno świadczenie.

- II. Rozwijanie programu Aktywny Maluch (wcześniej: Maluch+) poprzez stopniowe uruchamianie placówek opiekuńczych w gminach w Polsce, w których obecnie nie ma żadnego żłobka. Obecnie trwają prace nad zwiększeniem dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego na jedno miejsce w żłobku, z obecnych 36 tys. zł do 57 tys. zł i zwiększeniem poziomu podpisywania umów z samorządami.
- III. Zmiany w art. 222 Kodeksu Pracy, mówiącym o ochronie przed substancjami rakotwórczymi i mutagennymi (mogącym wywoływać niekorzystny wpływ na płodność mężczyzn i kobiet, a także zdrowie ich przyszłego potomstwa), na mocy których rozszerza się katalog substancji

oraz umożliwi wydanie rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy. Projekt ustawy wprowadzającej zmiany został przyjęty przez Radę Ministrów 16 kwietnia 2024 r.

IV. Prócz powyższych, w celu zwiększenia skuteczności odpowiedzi na wyzwania demograficzne, wprowadza się rozwiązania instytucjonalne, do których należą:

1. Powołanie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Rady do spraw Polityki Rodzinnej i Demograficznej, do której zadań należy:
  - opracowywanie kierunków działań, których celem jest poprawa sytuacji demograficznej w Polsce;
  - przedstawianie Ministrowi propozycji rozwiązań w zakresie polityki demograficznej w Polsce.

W skład Rady wchodzi osoby wyróżniające się wiedzą i doświadczeniem w kwestiach związanych z polityką demograficzną, w szczególności powołane spośród kandydatów zgłoszonych przez:

- 1) organizacje jednostek samorządu terytorialnego reprezentowane w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, do których należą:
    - Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej;
    - Związek Powiatów Polskich;
    - Związek Samorządów Polskich;
    - Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych;
    - Unia Metropolii Polskich;
    - Związek Miast Polskich;
    - Unia Miasteczek Polskich;
    - Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej;
  - 2) Rządową Radę Ludnościową;
  - 3) Komitet Nauk Demograficznych PAN;
  - 4) Komitet Badań nad Migracjami PAN;
  - 5) Główny Urząd Statystyczny.
2. W celu koordynacji działań rządu w obszarze demografii planowane jest rozpoczęcie prac Zespołu Międzyresortowego do spraw Przeciwdziałania Negatywnym Zjawiskom Demograficznym. Zgodnie z założeniami, do jego zadań należeć będzie:
    - proponowanie kierunków działań w obszarach dotyczących zagadnień mających wpływ na zjawiska demograficzne w obszarze urodzeń i dzietności;
    - proponowanie wystąpień do właściwych organów z wnioskiem o podjęcie prac w obszarach mających wpływ na zjawiska demograficzne w obszarze urodzeń i dzietności;
    - współpraca z organami administracji rządowej oraz jednostkami organizacyjnymi im podległymi lub przez nie nadzorowanymi, a także organizacjami pozarządowymi w podejmowaniu działań dotyczących zagadnień mających wpływ na zjawiska demograficzne w obszarze urodzeń i dzietności;
    - monitorowanie postępu realizacji prac nad projektami aktów prawnych oraz działań administracji rządowej w obszarach mających wpływ na zjawiska demograficzne w obszarze urodzeń i dzietności;
    - opracowanie propozycji rozwiązań prawnych dotyczących zagadnień mających wpływ na zjawiska demograficzne w obszarze urodzeń i dzietności;

- przygotowanie projektu programu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom demograficznym, przeznaczonego do wdrożenia przez członków Zespołu zgodnie z ich właściwością;
- wykonywanie innych zadań w zakresie zagadnień mających wpływ na zjawiska demograficzne w obszarze urodzeń i dzietności:
  - wyznaczonych przez Prezesa Rady Ministrów;
  - realizowanych z inicjatywy własnej Zespołu.

W skład zespołu wejdą przedstawiciele ministrów, w których właściwości znajdują się działy administracji publicznej, zajmujące się kwestiami wpływającymi na zjawiska demograficzne w zakresie urodzeń i dzietności.

3. Powołanie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej 12 lutego 2024 r. Rady do spraw Kobiet na Rynku Pracy. Do zadań Rady należy:

- inicjowanie i wspieranie działań na rzecz poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy oraz zapewnienie równości kobiet i mężczyzn w sferze publicznej, zawodowej i prywatnej;
- opracowanie kierunków działań, których celem będzie zapewnienie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy;
- przedstawianie Ministrowi propozycji rozwiązań w zakresie poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy oraz zapewnienia równości mężczyzn i kobiet w sferze publicznej, zawodowej i prywatnej;
- opiniowanie działań podejmowanych w zakresie aktywizacji zawodowej kobiet i ich powrotu na rynek pracy;
- inicjowanie debat i kampanii społecznych przeciwdziałających stereotypowemu postrzeganiu ról społecznych kobiet i mężczyzn;
- inicjowanie działań promujących równowagę między życiem rodzinnym i zawodowym, w tym zachęcanie ojców do korzystania z uprawnień pracowniczych związanych z rodzicielstwem.

W skład Rady wchodzi osoby wyróżniające się wiedzą i doświadczeniem w kwestiach związanych z rynkiem pracy lub wyróżniające się działalnością na rzecz równości kobiet i mężczyzn, w szczególności powołane spośród kandydatek/kandydatów zgłoszonych przez:

- organizacje pozarządowe, podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571) oraz związki i porozumienia tych podmiotów;
- uczelnie i instytucje badawcze;
- organizacje związkowe, reprezentatywne w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.);
- organizacje pracodawców, reprezentatywne w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego.

Jednocześnie informuję, że w Ministerstwie Zdrowia uruchomiono program polityki zdrowotnej pn. Leczenie niepłodności, obejmujący wsparcie par w poprzez zastosowanie procedur medycznie wspomaganey prokreacji (do których zalicza się też zabieg zapłodnienia pozaustrojowego, przeprowadzany w ośrodku medycznie wspomaganey prokreacji).

W Ministerstwie Zdrowia analizowane są kwestie związane zarówno z dotkliwością problemu niepłodności jak i zachowaniem bezpieczeństwa kobiet w opiece okołoporodowej. Polityka

prowadzona w ostatnich latach przez Rząd Mateusza Morawieckiego i towarzyszące jej zgony kobiet, związane z komplikacjami ciążowymi, nie poprawiały sytuacji przyszłych matek. Mając to na względzie, Ministerstwo Zdrowia koncentruje się na zapewnieniu bezpieczeństwa związanego z ciążą, porodem i położeniem.

Zauważyć należy, że na decyzje młodych dorosłych o stworzeniu związku oraz posiadaniu dzieci wpływa wiele czynników o zróżnicowanym charakterze. W związku z tym, zgodnie z wielokrotnie przytaczanymi wnioskami badaczy zajmujących się problematyką demografii i dzietności, odpowiedź powinna być kompleksowa, a działania długofalowe i konsekwentne przy jednoczesnym utrzymywaniu gotowości do wprowadzania korekty wcześniej obranego kursu, stosownej do rozwoju sytuacji i zwiększającej tym samym skuteczność odpowiedzi. Rząd podejmuje działania, by zgodnie z tymi wskazaniem przyczyniać się do znoszenia barier, utrudniających młodym Polkom i Polakom podejmowanie świadomych decyzji rodzicielskich.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

ⁱ GUS (2023). *Prognoza ludności na lata 2023-2060*. Warszawa, Główny Urząd Statystyczny, s. 16-17.